

LÊ-NIN

TOÀN TẬP

SỰ PHÁT TRIỂN CỦA
CHỦ NGHĨA TƯ BẢN Ở NGÀ

3

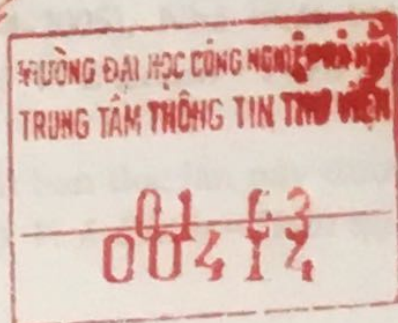
NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

V.I. LÊ-NIN

TOÀN TẬP

3

SỰ PHÁT TRIỂN
CỦA CHỦ NGHĨA TƯ BẢN Ở NGÀ

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HÀ NỘI - 2005

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Khẳng định chủ nghĩa Mác - Lê-nin và tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam hành động là vấn đề có tính nguyên tắc đối với cách mạng Việt Nam; là bước phát triển về nhận thức và tư duy lý luận của Đảng ta trong công cuộc đổi mới, quyết tâm xây dựng đất nước theo con đường xã hội chủ nghĩa.

Những thành tựu mọi mặt do công cuộc đổi mới đất nước mang lại trong những năm qua thật đáng trân trọng và khâm lệ, đồng thời đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân phải tiếp tục nghiên cứu, phát triển lý luận cách mạng khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin để giải quyết những vấn đề thực tiễn đang đặt ra trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước trong giai đoạn hiện nay.

Với tinh thần đó, việc tìm hiểu, nghiên cứu có hệ thống và vận dụng sáng tạo những tư tưởng, những tinh hoa của chủ nghĩa Mác - Lênin là vô cùng quan trọng và cấp thiết đối với chúng ta hiện nay.

Đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu lý luận của đông đảo bạn đọc, đặc biệt là của các nhà hoạch định chính sách, các nhà khoa học, các nhà nghiên cứu, giảng viên và sinh viên các trường đại học, nhân dịp kỷ niệm 135 năm ngày sinh của Vladimira Ilích Lênin (22-4-1870 - 22-4-2005), Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản Bộ sách quý **V. I. Lênin - Toàn tập** gồm 55 tập và 2 tập Tra cứu.

Bộ sách **V. I. Lênin - Toàn tập** ra mắt bạn đọc lần này được xuất bản theo đúng nguyên bản của Bộ **V. I. Lênin - Toàn tập**,

tiếng Việt, do Nhà xuất bản Sự thật, Hà Nội, hợp tác với Nhà xuất bản Tiến bộ, Mátxcova, xuất bản vào những năm 70-80 thế kỷ XX.

* *

*

Tập 3 của Bộ sách **V. I. Lênin - Toàn tập** gồm tác phẩm "Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở Nga", viết năm 1896 - 1899 và bài "Một sự phê phán không có tính chất phê phán" viết năm 1890. Nội dung của tập 3 không những là đòn nhằm đánh bại về mặt tư tưởng chủ nghĩa dân túy và "những người mác-xít hợp pháp", mà còn chứng minh hùng hồn rằng, con đường duy nhất để thoát khỏi xiềng xích của chủ nghĩa đế quốc là con đường cách mạng tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Nội dung những tác phẩm chính trong tập này được phân tích khá toàn diện trong phần *Lời tựa* in ở đầu sách, do Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin (Liên Xô) viết cho lần xuất bản bằng tiếng Việt.

Phần Phụ lục và các Bản chỉ dẫn (với những số trang tương ứng của phần nội dung trong tập) ở cuối sách được trình bày hết sức khoa học và chuẩn xác; đây là phần tra cứu rất bổ ích, góp phần làm sáng tỏ nhiều vấn đề trong nội dung tác phẩm, giúp bạn đọc hiểu sâu sắc hơn tư tưởng của V. I. Lênin.

Chú thích cuối trang bằng dấu (*) là của V. I. Lênin; Chú thích bằng chữ số Ả-rập ⁽¹⁾ là của Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin trực thuộc Ban Chấp hành Trung ương Đảng cộng sản Liên Xô (trước đây).

Hy vọng Bộ sách sẽ là tài liệu nghiên cứu và tham khảo bổ ích cho bạn đọc.

Tháng 3 năm 2005

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

LỜI TỰA

Tập này gồm tác phẩm của V.I. Lê-nin "Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở Nga", viết năm 1896-1899 và xuất bản thành sách năm 1899 và bài viết của Người, nhan đề "Một sự phê phán không có tính chất phê phán", in vào tháng Năm - tháng Sáu 1900 để trả lời bài phê bình cuốn sách trên, bài phê bình này là của một người trong phái "những người mác-xít hợp pháp".

Vào thời kỳ này, một nhiệm vụ được đề ra trước các nhà mác-xít Nga là phải nghiên cứu sâu sắc nền kinh tế của nước Nga. Sự nghiên cứu đó là cần thiết cho việc đánh bại hoàn toàn về mặt tư tưởng chủ nghĩa dân túy và xác định những triển vọng đấu tranh cách mạng của giai cấp công nhân, những nhiệm vụ của đảng dân chủ - xã hội Nga. Như Lê-nin đã viết, công tác lý luận của các nhà mác-xít Nga phải hướng vào việc nghiên cứu cụ thể tất cả các hình thức của sự đối kháng về kinh tế trong nước Nga, phải *"vẽ ra được bức tranh trọn vẹn về hiện thực nước ta, với tính cách là một hệ thống quan hệ sản xuất nhất định, nó phải chỉ rõ rằng với hệ thống đó thì tất nhiên phải có sự bóc lột và tước đoạt những người lao động, nó phải vạch ra con đường thoát khỏi hệ thống đó, con đường mà sự phát triển kinh tế đề ra"* (xem Toàn tập, tiếng Việt, Nhà xuất bản Tiến bộ, Mát-xcơ-va, t. 1, tr. 380).

Công trình nghiên cứu khoa học ấy đã được chính Lê-nin thực hiện trong cuốn "Sự phát triển của chủ nghĩa tư

bản ở Nga", cuốn sách này là công trình kết thúc các tác phẩm của Lê-nin viết trong những năm 90 nhằm chống lại phái dân túy theo chủ nghĩa tự do và "những người mác-xít hợp pháp", đưa ra các luận điểm có tính chất cương lĩnh của chủ nghĩa Mác cách mạng và áp dụng những luận điểm ấy vào những điều kiện cụ thể ở nước Nga. Lê-nin cho rằng cương lĩnh của chính đảng mác-xít của giai cấp công nhân phải nhận định về những đặc điểm cơ bản của chế độ kinh tế ở nước Nga, đánh giá các lực lượng giai cấp chủ yếu, xác định mục đích cơ bản và những nhiệm vụ trước mắt của cuộc đấu tranh cách mạng của giai cấp vô sản. Trước tác "Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở Nga" cùng với các tác phẩm khác của Lê-nin đã đặt cơ sở lý luận cho việc vạch ra cương lĩnh, chiến lược và sách lược của chủ nghĩa bôn-sê-vích.

Vấn đề "về vận mệnh của chủ nghĩa tư bản ở Nga" mà xung quanh nó đã nổ ra cuộc đấu tranh giữa một bên là những người mác-xít cách mạng và một bên là phái dân túy theo chủ nghĩa tự do và "những người mác-xít hợp pháp", là một vấn đề tối quan trọng của lý luận và thực tiễn đấu tranh cách mạng. Đó là vấn đề về việc giai cấp nào có sứ mệnh và có thể thực hiện công cuộc cải tạo xã hội một cách căn bản, giai cấp nào là giai cấp mà những người cách mạng phải hướng tới. Đó là vấn đề về những triển vọng phát triển của nước Nga, về vận mệnh của cách mạng và những điều kiện cần thiết cho sự thắng lợi của cách mạng ở nước Nga. Lê-nin đã đặt các vấn đề đó thành trọng tâm nghiên cứu của mình. Thay cho những trò luận chiến giữa phái dân túy và "những người mác-xít hợp pháp" "về thị trường cho chủ nghĩa tư bản ở Nga", Lê-nin đã tập trung trước tác của mình vào việc phân tích, theo quan điểm mác-xít, chế độ kinh tế - xã hội và kết cấu giai cấp của nước Nga, vào việc chứng minh vai trò lãnh đạo của giai cấp vô sản trong cuộc cách mạng sắp tới. Tác phẩm "Sự phát triển của

chủ nghĩa tư bản ở Nga" của Lê-nin là một mẫu mực tuyệt vời về sự thống nhất giữa lý luận cách mạng và thực tiễn cách mạng, về sự gắn liền chủ nghĩa xã hội khoa học với phong trào công nhân, sử dụng lý luận làm vũ khí cho thực tiễn cách mạng.

Trong phần mở đầu có tính chất lý luận, Lê-nin giải thích và phát triển những nguyên lý chủ yếu của chính trị kinh tế học mác-xít về phân công xã hội, về kinh tế hàng hoá giản đơn và sự chuyển hoá không thể tránh khỏi của nó thành kinh tế hàng hoá tư bản chủ nghĩa, về quá trình chủ nghĩa tư bản đang phát triển tự tạo ra thị trường trong nước. Trong cuộc đấu tranh với những quan điểm dân túy, Lê-nin bảo vệ và làm phong phú thêm học thuyết mác-xít về tái sản xuất tư bản chủ nghĩa và khủng hoảng, nhấn mạnh những mâu thuẫn trong các quá trình tích lũy tư bản chủ nghĩa, thực hiện sản phẩm xã hội, sự đối kháng giữa việc mở rộng sản xuất tư bản chủ nghĩa và khả năng tiêu dùng hạn chế do sự bần cùng hóa ngày càng tăng của quần chúng lao động. Trong khi lý giải ý nghĩa thực sự của học thuyết mác-xít về kinh tế tư bản chủ nghĩa, Lê-nin chỉ rõ rằng những mâu thuẫn của chủ nghĩa tư bản giải thích những điều kiện và nguyên nhân dẫn nó đến sự diệt vong và sự thay thế nó — thông qua cách mạng — bằng một chế độ xã hội mới, tiến bộ, là chủ nghĩa xã hội. Trong những chương cuối cuốn sách, dựa vào một khối lượng tài liệu thực tế rất lớn và toàn diện, Lê-nin đã nghiên cứu sự thể hiện cụ thể, trong thực tại nước Nga, những quy luật kinh tế chung của sự phát triển xã hội tư bản chủ nghĩa.

Lê-nin bắt đầu phân tích sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở nước Nga từ việc nhận định về quá trình tiến hóa tư bản chủ nghĩa trong nông nghiệp và về sự phân hóa trong nông dân. Trên cơ sở những tài liệu thực tế rất phong phú, Lê-nin đã chứng minh một cách không thể chối cãi